
SAVOIR-VIVRE ®
AQUARELLE

Creat cu pasiune și savoir-faire. Un volum Baroque Books & Arts®.

Ana Trigo este scriitoare și expertă în artă, antichități și cărți vechi — lumi în care frumusețea și misterul se întâlnesc adesea în cele mai neașteptate feluri.

Cu o pregătire în Științe Umaniste și Drept și cu diplomă de master în Evaluarea și Expertizarea Operelor de Artă, precum și în Muzeologie și Muzeografie, Ana Trigo și-a construit o carieră în jurul artei și al obiectelor care păstrează povești ascunse. A colaborat cu galerii de artă și case de licitații internaționale, acumulând o experiență care îi oferă o perspectivă aparte asupra lumii artei și a pieței de artă.

Pasiunile sale — egiptologia, limbile străine, filmele clasice ale studiourilor Hammer și cărțile vechi — se regăsesc adesea în universul său literar, unde trecutul nu este niciodată cu adevărat mort, iar obiectele pot ascunde secrete, pericole și povești de neuitat.

Este autoarea volumelor *Furturi celebre de mai opere de artă* (Baroque Books and Arts, 2026) și *Bijuterii imperiale* (Baroque Books and Arts, 2025), precum și a romanelor *Una ilusión de venganza* (Umbriel, 2024), *Yo maté a Rebecca Blackwood* (2019) și *El secreto de la caja de sándalo* (MX Publishing, 2018). A semnat, de asemenea, alte lucrări dedicate fascinantei și uneori primejdioasei lumi a artei.

Trăiește la Madrid împreună cu soțul ei. Când nu scrie sau nu lucrează, își împarte timpul între scrimă, târguri de antichități și cărți bune — întotdeauna cu o ceașcă de ceai alături.

Ana Trigo

FURTURI CELEBRE DE MARI
OPERE DE ARTĂ

traducere din limba spaniolă de
CORNELIA RĂDULESCU

SAVOIR-VIVRE®
AQUARELLE

Colecţie coordonată de Dana MOROIU

Ana María Trigo Alonso
LADRONES DE ARTE. ROBOS CÉLEBRES DE GRANDES OBRAS
© Ana María Trigo Alonso, 2025, representada por IMC Agencia Literaria
Translation rights arranged by IMC, Agencia Literaria S.L and Instituto de Asesores S.L. All rights reserved.

© Baroque Books & Arts®, 2026

Imaginea copertei: „Adorarea Mielului Mistic", retablul din Gent, detaliu, Catedrala Sfântul Bavo din Gent, Belgia, 1420 – 1432, Hubert și Jan van Eyck.
Credit: Carlo Bollo / Alamy / Profimedia
Concepţie grafică © Baroque Books & Arts®
Lector: Nicoleta Valentina Arsenie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TRIGO, ANA
Furturi celebre de mari opere de artă / Ana Trigo;
trad. din lb. spaniolă de Cornelia Rădulescu. -
Bucureşti: Baroque Books & Arts, 2026
Conține bibliografie
ISBN 978-630-6522-82-8
I. Rădulescu, Cornelia (trad.)
7
343

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Niciun fragment din această lucrare și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse fără acordul scris al deținătorului de copyright, conform Legii Dreptului de Autor.

Lui Antonio, pentru că s-a plimbat cu mine
pe sub umbra milenară a Bibliotecii din Efes

„Cine fură această carte să atârne în spânzurătoarea din Paris.
Iar dacă nu va fi spânzurat, să se înece.
Iar dacă nu se îneacă, să ardă.
Și dacă nici nu arde, să aibă parte de un sfârșit și mai groaznic."

Dintr-un manuscris cu anluminuri din colecția lui
Jean d'Orléans, conte de Angoulême, secolul al XV-lea

PROLOG

În ziua de 10 aprilie 2003, Bagdadul ardea, cuprins de haos. Orașul rămăsese fără apă și electricitate, spitalele erau supraîncărcate, iar flăcările cuprinseseră mai multe clădiri publice. Într-o escaladă de violență care părea fără de sfârșit, bande înarmate și civili prădau de-a valma hoteluri, ambasade și magazine. Furturile, crimele și violurile se succedau necontrolat, forțele de ordine erau neputincioase. Lipsită de apărare și vulnerabilă, vechea capitală părea sortită sfârșitului lumii.

În aceeași noapte, Muzeul Național al Irakului, unul dintre cele mai importante de pe planetă pentru valoarea pieselor sale, a fost asaltat de bande de jefuitori profesioniști perfect organizate. Știau ce caută, erau informați din interior asupra depozitelor și sistemelor de siguranță. Timp de treizeci și șase de ore, au prădat peste cincisprezece mii de piese arheologice, obiecte unice care fuseseră martore la nașterea artei și a primelor civilizații umane.

Printre acestea se găseau *Masca lui Warka*, cel mai vechi portret naturalist ajuns până la noi, „tabla V“ din *Poemul lui Ghilgamesh*, cea mai veche operă literară continuă care se păstrează, și *Taurul din Ninhursag*, unicul exemplar legat

de prima arhitectură sacră din Ur. Taurul valorează peste 30 de milioane de dolari, masca, 50 de milioane. În total, prada ar depăși ușor o mie de milioane de dolari.

Muzeul nu a fost singurul afectat. În timpul războiului din Irak au fost jefuite Biblioteca Națională și muzeele din Mosul și Nasiray. Cât și siturile arheologice din Babilonia, Nimrud, Ninive, Ur și Uruk, unde s-au descoperit bazele originii primelor state ale omenirii; acestea au suferit daune majore, o parte au fost distruse, dispărând astfel și toate informațiile pe care le-ar fi putut furniza.

Irakul a fost pângărit în mod sălbatic, o parte dintre comorile sale fiind jefuite sau vândute pe piața neagră. O imensă parte a istoriei sale – care este și a noastră – a rămas condamnată în obscuritatea colecțiilor private create prin furtul și jefuirea propriei noastre identități. Deși o parte dintre piese s-a recuperat, majoritatea sunt dispărute și e posibil să nu reapară în veci la lumină. La nimic n-au folosit avertizările emise de instituții precum Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM, sigla în engleză) sau Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO).

Jefuirea Irakului a fost o tragedie anunțată, care ar fi putut fi evitată; nu a fost prima, nu va fi, din păcate, nici ultima. Aproape la fel de veche ca arta este și prădarea operelor de artă: o istorie de mii de ani. Cu mult înainte ca Alexandru cel Mare să ajungă în Egipt, mormintele faraonilor fuseseră deja profanate pentru a li se fura comorile. Iar soldații regelui macedonean n-au ezitat să acapareze tot felul de obiecte valoroase din ținuturile cucerite, la fel cum o vor face, secole mai târziu, armatele lui Napoleon sau Hitler, dar mult mai sistematic. Un soi de privilegiu al învingătorilor asupra învinșilor.

Oricum, furtul de opere de artă pe timp de război este doar o fațetă a delictelor care afectează acest domeniu, fiind

în prezent o problemă majoră. În fapt, a devenit cea mai importantă categorie de infracțiuni din lume, după traficul de droguri, spălarea de bani și comerțul cu arme. Conform datelor FBI, în fiecare an din secolul XXI s-au sustras opere de artă estimate la o valoare cuprinsă între 4 000 și 6 000 de milioane de dolari. Doar 1,5% dintre piese se recuperează. În baza de date a The Art Loss Register – cea mai mare despre delictele din artă – sunt înregistrate peste șase sute de mii de opere furate care încă nu au fost restituite. Și asta ținând seama că nu toate furturile din patrimoniul artistic se denunță.

Sub lumea sofisticată a galeriilor și caselor de licitație internaționale se întinde o vastă piață neagră de artă, care generează sume amețitoare. Și deși operele cele mai faimoase sunt practic nevandabile, chiar și în circuitele închise, nu toate piesele sunt atât de cunoscute pentru ca profesioniștii să reușească să le identifice. Pe de altă parte, să nu uităm că există colecționari dispuși să plătească sume mari pentru o operă de proveniență ilicită, este vorba de așa-numiții *gloaters*, persoane care tânjesc atât după o piesă, încât nu ezită să o cumpere scump, știind perfect că n-o vor putea arăta niciodată.

După Al Doilea Război Mondial, delictele de artă au devenit o importantă sursă de venit pentru organizațiile criminale, de la mici bande locale până la mari grupuri teroriste. O pictură furată se poate folosi pentru a facilita o negociere sau se poate vinde pentru a face rost de bani. De exemplu, banda teroristă ISIS traficheză piese arheologice provenite din teritoriile pe care le controlează, piese care au ajuns fără probleme pe piețele internaționale, deci încă o sursă de finanțare pentru ea.

În cartea de față vom trasa un parcurs fascinant prin marile delicte de artă din istorie, începând cu jefuirea mormintelor din Egiptul antic și până în zilele noastre.

Vom asista la furtul mileniului, care a avut loc în zilele însângerate ale Revoluției Franceze, vom naviga pe un vas englezesc, încărcat cu o pradă egipteană extrem de valoroasă, la începutul secolului al XIX-lea, spre coastele spaniole, vom descâlci ițele celui mai mare furt de artă din istorie – cel de la Isabella Stewart Gardner din Boston, vom cunoaște hoții de cărți vechi, ofițeri ai lui Napoleon obsedați de arta spaniolă, precum și un falsificator de artă care a păcălit al Treilea Reich.

De asemenea, vom încerca să descoperim soarta Camerei de Chihlimbar furată de naziști, cea a ouălor Fabergé imperiale ale ultimilor țari ai Rusiei, a căror urmă se pierde după Revoluția Bolșevică, cea a miticei biblioteci blestemate a lui Ivan cel Groaznic, vom pătrunde în galeriile minelor de sare din Altaussee și în labirinticele culoare ale castelelor din sudul Germaniei și din Austria, unde naziștii au depozitat mii de opere de artă din țările ocupate.

Vom aprofunda misterioasa dispariție a unor tablouri de Velázquez din Palatul Regal din Madrid, substituirea printr-o copie a unei cărți extrem de valoroase din Biblioteca Națională din Madrid și cel mai mare furt din Muzeul Prado.

Dar mai ales ne vom gândi la ce înseamnă pierderea acestor piese nu numai pentru cei care le-au posedat, ci pentru întreaga omenire, căci cui aparține în fond o operă de artă? Dincolo de proprietatea privată sau instituțională a unei piese concrete, e de netăgăduit că arta reprezintă în sine un patrimoniu universal și că exprimă una dintre trăsăturile care ne definesc ca specie. Oare nu am suferit cu toții privind, îngroziți, cum se prăbușea acoperișul Catedralei Notre-Dame pradă voracității flăcărilor? Oare nu suferim și acum, după mai bine de un mileniu, după distrugerea marii Biblioteci din Alexandria?

Multe cazuri despre care vom vorbi în capitolele care urmează încă nu sunt rezolvate: picturi, instrumente

muzicale, bijuterii și obiecte de artă de imensă valoare istorică și culturală sunt de negăsit și acum. Unele au fost nu numai martori muți ai istoriei, ci chiar au determinat mersul și destinul celor care au intrat în contact cu ele.

De aceea, în aceste pagini ne vom întâlni cu negustători și colecționari lipsiți de scrupule, cu naziști deosebit de cruzi, cu membri ai Mafiei și, în general, cu tot soiul de delincvenți, dar și cu hoți cu principii, colecționari altruiști și profesioniști integri; în definitiv, bărbați și femei anonimi care și-au riscat viața pentru a salva opere de artă care au fost – și continuă să fie – mult mai mult decât simple obiecte valoroase: o părticică din memoria lumii și a identității sale. Una peste alta, cartea asta este o poveste cu eroi și ticăloși.

CUPRINS

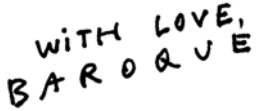
Prolog 9

1. Jefuirea mormintelor din Egiptul antic: Mormântul secret din Deir el-Bahari 14
2. Prădarea și distrugerea celui de-al Doilea Templu din Ierusalim 25
3. Biblioteca pierdută a lui Ivan cel Groaznic 34
4. Furtul mileniului: Garde-Meuble în timpul Revoluției Franceze 41
5. Prădarea Spaniei de către mareșalul Soult 51
6. Sarcofagul pierdut al lui Menkaura 59
7. Bronzurile din Benin. Masacrul din 1897 66
8. Adam Worth, Napoleonul crimei 74
9. Enigma Picasso: A fost pictorul implicat în furtul „Giocondei“? 83
10. Comoara Romanovilor 94
11. Ouăle Fabergé ale țarilor Rusiei 102
12. Tezaurul Delfinului: Marele furt de la Muzeul Prado 112
13. Panoul „Judecătorii cei drepți“ din Altarul din Gent 120

14 Jaful nazist: Marea prădare a Europei 132

15. Camera de Chihlimbar 144
16. Carinhall, refugiul ultimului nazist 154
17. Castelul Immendorf 164
18. Falsificatorul care i-a păcălit pe naziști 174
19. Straniul furt al „Portretului ducelui de Wellington“ de Goya 180
20. Ultimul Caravaggio 195
21. Vincenzo Pipino, hoțul cavaler 203
22. Erik Belgianul, cel mai mare hoț de artă din istorie 213
23. Furtul de la Palatul Regal din Madrid 219
24. Furtul din Muzeul Isabella Stewart Gardner din Boston 226
25. Straniul caz al viorii Stradivarius Davidoff-Morini 234
26. Hoțul de cărți de la Abația Mont Sainte-Odile 245
27. Cazul Cornelius Gurlitt 252
28. Stéphane Breitwieser, de amorul artei 264
29. Dispariția lui *Sidereus nuncius* de la Biblioteca Națională a Spaniei 271

Mulțumiri 281
Bibliografie 282

WITH LOVE,
BAROQUE

Lumină și culoare, geniu și hazard, alchimie, istorie, literatură și religie, splendoare, uluire și povestea fiecărei nuanțe într-o aventură în lumea operelor de artă, fără să ieși din cutia ta de acuarele.